

MÁJUS 1. XVIII. sz.

SZENT LÁSZLÓ ÉS KORA.

DRAMAI TÖRTÉNETRAJZ 5 FELVONÁSBAN.

IRTA

CZAKÓ ZSIGMOND.

(Vége.)

ÖTÖDIK FELVONÁS.

[Székesfehérvár piacza, felekén a koronázási nagy templom, a gath izlés minden jeleivel és nagyságával. Szinpad elején egy lépesős talajon álló kőszobor.

Sötét éj, közelgő és rendre növekedő vihar.]

I-ső Jelenet: László. Pető.

(mindketten egyszerűen, köpenybe burkolva jönnek.)

Pető: Két éve lesz, hogy a kín ostromoz.

László: Részemre is jut kínodból Pető.

Pető: Azon napot kísérő éjszakán,

Hogy szétveréd Kutesknek táborát

Sátrad előtt sírva találtam őt;

Keserve elvev ésméletét

És elszaladt üzött vadként, nyomát

DÉLIBÁB.

36

Vesztém, s többé nem láthatám.
Két éve már, hogy bujdosik Jolán
Az éj homályiban — ki tudja hol?!

László: Szünjék keserved!

Pető: Nem szünik soha!
Egykor megátkozám gondatlanul,
S most engemet en átkom terhe sújt.

László: (mintegy érdeklett e tárgyban — félben szakasztólág.)
Helyen vagyunk-e már?

Pető: Helyen uram!
Nem egy tanu van már, ki állítá,
Hogy látta itt az éjnek közepén
A holt Solom lelkét bolyongani.
Sírjából átkos bűne verte fel,
S nehéz sohaj keletkezik nyomán.

László: E hir gyanus, szememmel akarok
Győződni meg.

Pető: Nem foghatom meg azt, mert hiteles
Kütfő nyomán tudom, s beszéli az
Egész világ, mint megtörtént igazt,
Hogy a midón Tzelgunak táborán
Charipolisnál a görög sereg
Teljes győzelmet aratott, Solom
A harczban elesett.

László: Nekem pedig
Egy hiteles tanu más hirt hozott.
A görögök — a sok kárhozatos
Tettét Solomnak megutálva, és
Felingerülve Tzelguval kötött
Frigyén — elvégezzék megölni őt
A harczmezőn, akár mibe kerül.
Ezt tudva jól Solom, Bátor Opóst,
Hú őréit és egyetlen bajnokát
Ön köntösébe öltöztette fel,
Kit megrohanván a görög sereg,
A harczmezőn maradt. — Én ezt hiszem.

Pető: Való lehet — de im — ott nézd uram,
Ott egy sötét alak közelg felénk.

László: Vonuljunk félre útból Pető. —
(egy oszlop mögé vonulnak.)

2-dik Jelenet: Solom. Voltak.

(Egy elrongyolt szerzetes darócban, derekán durva kötéllel átkötve, szakadozott
faczipőben, halványan beesett szemmel, bozontos szakál- és hajjal, egész valóján a lelki
gyötrődés és szenvedés kitűnő nyomaival bevánszorog, egy durva botra támaszkodva a

szinpad elejét
szünet után.)

színpad elején levő kőoszlop talajára leül, körülnéz, kebléből mély sohaj emelkedik, kis szünet után.)

S o l o m : Volnék e kőszobor!

L á s z l ó : (Petőhöz.) Ez ő maga.

S o l o m : Koldus király! (botjára tekint.)
Ez a királyi ék!

Nagyságom emléke, mit bírhatok.

Nincs senkim e széles világban, és

Semmi! Mivé levék? o végzetem!

E köderékalj, még ez sem az enyém,

Ki fényt s bibort hordoztam egykoron.

Alig hat éves, már koronát viselt

Fejem. — Volnék e kőszobor

Érztelen, s ne volna oly jajom

Mellyen pokol nyűszörgő nyelve sir!

(szél fuj — össze görnyed.)

Minő hideg vagyok — testem remeg,

Ezen hazában nincsen egy fedél,

Melly adna enyhülést! még az eb is

Kimar, ha vaczkába pihenni megy

Solom, az egykor magyar király,

Csontját sem osztja meg velem, pedig

Két napja, hogy ételt nem izleltek!

Koldus király! —

P e t ő : Minő nyomor!

L á s z l ó : Az ég

Csapása súlyos, tudtam ezt! —

S o l o m : Kivül

Fagyos hideg reszket jégtestemen;

Ámde belől pokoli tűz lobog;

O mennyi vér száradt bűn lelkemen!

Számomra már nincs égben irgalom. —

P e t ő : Nem nézhetem tovább!

L á s z l ó : Légy csendesen.

Kihallgatom, talán enyhíthetek

Sebén. —

S o l o m : Meghalni a vesztőhelyen

Mért nem hagyál László? nem érzem

A megszegett eskű kínostorát!

Eskűm! (irtózáttal.) Eskűm — meghallgatott az ég!

3-dik Jelenet: Ripa. Péntek Voltak.

(vállaikon kenyérszatyor stb. beszélgetve jönnek.)

R i p a : (Péntekhez, ki hátrább maradt.)

Jobban siess, sikoltnak gyermekim!

P é n t e k : Nem érkezem, igen megterhelél

Ripa koma! Ez jó vacsora volt. —

S o l o m: Hallga — beszéd — itt koldus közelg,
Megszólítom, talán csak valamit
K a p o k. Barátim! (hozzájok megyen.)

R i p a: Hangod idegen —
Nem vagy barátom!

S o l o m: Nem akarlak én
Mebántani. —

R i p a: (félre) Ingyen falatra vágyik;
A sült galamb nem olly könnyen potyog! (Solomhoz.)
Áldjon meg ég! de a barát nevet
Nem tűröm el, mert megválasztom azt.

S o l o m: Ő válogathat még barátban is.
Ki vagy?

R i p a: Ki volnék? Hát nem lát szemed?
Egy semmi, vagy még annál is kevesb:

Koldus, ki egykoron valami volt,
Mig semmivé gaz Solom nem tevé.

Bohócz valék esörgővel fejemen;

Kerítő, vagy kopó, a mint hozzá

Bolond kedélye. — Egyszer megszakadt,

Mert azt paranesolá, hogy mint bohócz

Torkig nevettető, beszínleljem magam

László királyhoz, és megöljem őt.

Hogy nem tevém rútol megbénított,

És elesapott — átkozzák gyermekim!

S o l o m: (elfordul.) O ég! karod e csapása milly kemény!

R i p a: Ne vesztegessük itt el az időt.

Jerünk tovább!

S o l o m: Megálljatok. (Péntekhez.) Te is
Érzéketlen vagy?

P é n t e k: Ah, dehogyan vagyok!

László haragját most is érzem.

Péntek nevem, egykor szombat valék.

Telt gyomor, s részeg minden napon,

Még jobb bohócz, mint e bolond Ripa,

László király fényes nagy udvarán;

A mig kegyét elvesztettem, mivel

Asztal felett egyszer kigunyolám

Solom királyt. Sokszor megbántam azt.

L á s z l ó: El ne feledd e két koldust Pető.

R i p a: (Salamonhoz, ki elfordul.)

Mért szólítál? szólj már egyszer! mi kell?

S o l o m: Semmi!

R i p a: Ha éhezél, úgy rest ne légy,

Menj a királyi nagy udvarba, most
Vig lakomát ülnek, s László király
Nem zárta még el a szegény előtt
Kegyajtáját.

S o l o m : (magában.) Koldulni a király
Cseléditől? Soha! (fent.) Mért lakomáz
László király?

P é n t e k : Külföldi követek
A mint beszélnek, vannak itt sokan,
S azért jövének, hogy László királyt
Római császárrá tegyék.

S o l o m : (kinos fájdalom fogja el,
Ah gyötrellem! római császárnak őt,
Mig én nyomorgok illy könyörtelen?
Római császár László — mi most magam
Lehetnék, — birva az uralkodást.
Oh csak perczig lehetnék még király,
Olly jó és szelíd volnék én mint az ég
Angyala, és senkit sem bántanék;
Élelmemet a koldusok között
S népemmel osztanám meg véretem.

R í p a : (Péntekhez, ki megszána egy darab
kenyeret akar nyújtani.)
Hagyd, hisz örült! (Solomhoz.)
Isten velünk! (el Péntekkel.)

4-dik Jelenet: Volt az elmenteken kívül

S o l o m : Velem
Isten soha sem volt. —

(trösebb vihar, villám- dörgés.)

Az éltető lég is bős ellenem!
Nem hagy nyugalmat a kék ég alatt,
S előle hogy elkorbácsoljon, így
Okádja rám dühödő tajtékatát. —
Csattogj, dörögj — nevetem ostorod,
Egy belvihar van itt, a melly nagyobb
Az elemek harcös küzdésinél!
Némítsd el ezt, fulaszd el átkait
A megszegett eskü kárhozatát,
A melly e helyre kerget untalan,
Hol eladám az üdvöz jogomat!

(a szél a templom ablakait becsapja, s nagy morajjal szétzuzza — a templomra
néz s mintegy bálvány meredten áll.)

Eskümnek átka ott bent, hol tevém,
A gyötrellem lényévé testesült.
S mint siri rém tekint, mered felém,

Keresztül a bezúzott ablakon,
Sötét úréből a szentegyháznak! —

(kétségbeesetten a templomhoz rohan.)

Feledd el ég! feledd el eskümet!

(a templom küszöbére térdel, s kezeit feje felett összekulcsolja)

László: Távozz Pető, hagyj itt magamra most,

S térj vissza egy kevés idő után. (Pető el.)

5-dik Jelenet: László. Solom.

László:

(köpenyével eltelve arcát, Solomhoz megyen, vállát érinti kezével.)

Ki vagy barátom, itt az éjjelen?

Solom: A szenvedés.

László: Miféle bánat üz?

Hogy e vihar zordon csapása közt

Szabadon ülsz.

Solom: Nem kap a szenvedés

Békes fedélt, és enyh számára nincs.

A türelem étke, s ha jóllakott

A föld alá — a kórházra száll!

László: Nem kérdezem tovább; akárki légy —

A szenvedőn segíteni szoktam én. (erszényt nyujt)

Nehány arany — fogadd! *)

Solom: Nehány arany?

Uram! belől e sziv titkos ürében

Egy koldus éhezik, és kéreget;

És szomszárja oly roppant határtalan,

A lelkiismeret nyugtot eseng;

Megadhatod neki?

László: Jer hát kövess,

Én megteszem, mit csak ember tehett.

Solom: Ugy tőled ezt is elfogadhatom.

(elveszi az erszényt, felkél, László után előre jó.)

Egyet barátom, még a mielőtt

Követném léptedet. — Ó add kezéd,

Hogy könyeimmel áztathassam azt.

Mióta szenvedek, egy jóltevőt

Találtam csupán, s ez egy te vagy!

Ó add kezéd.

László: (elrejtí köpenye alá kezét. Solom utána nyul, levonja

Lászlóról a köpenyt, ekkor vil'an, s megismeri.)

Solom: Egek! László király! (összerogyik.)

(László felemeli, Solom eszmél — nagyon eldördül.)

Solom: (térdein — elfordítja Lászlóról tekintetét.)

*) Budai hist. lex.

E szótát László, jól ismerem
 Nyelved adá az égnek ajkára,
 S tekinteted irtóztatóbb, miként
 Villámai. — Ne büntess engemet. —

László: Legyen feledve minden, mit tevé.

Solom: Feledve? László nemesb mint az ég
 Miként lehetsz? Ez nem lehet való.

Hivasd poroszlóid — kísérem én. (felkél.)

László: Enyhitni szándékom kínsorsodon.

Solom: Enyhitni rajtam? Ó ne gúnyolodj!
 Rontasd le a templom ős falait,
 Égesd el az oltárt, hol esküvém,
 És vedd el átkomat — hinni fogom.

László: Mikor sanyargatott egy szenvedőt
 László király? Vedd vissza ős javaid,
 Éljj nyugalommal, mint királyi vér:
 Többet nem adhatok.

Solom: Hagyj engemet

A fájdalom marczona utain,
 Hogy lakjam az erdők vadonjait
 Magányosan az állatok között.
 Kerülni kell az életet nekem
 Az emberek lakát. Nyugalmat ott
 A megbánásban tán találhatok;
 De itt, hol bűnöm élt, lakott — soha!
 Elhányva már csalóka vágyaim,
 A fény szivárvány hizelgő egét
 Megvetve most, kerülöm a napot,
 Mellynek világánál nagy vétkeim
 Özöne csirázott. — A koronát ha
 Nem bírhatom többé, elfeledem
 S nem hordozom emléke rongyait. —
 Gyász pálya nyílt nekem, hagyj meg azon,
 A béczek és völgyek gyökerein
 Álomtalan éjen sirt könyűkön
 Talán megengesztelhetem az ég
 Boszus haragját.

László: (kis szünet után, melly alatt szána-
 lommal nézte.)

E mérges vipera

Éles fulánkjait a sors keze

Kitörte, már nem marja népemet

Többé soha! (fenn.) Menj hát gyász utadon,

Én megbocsátok és kívánom azt

Számodra istentől. — Béke veled! (el.)

Keresztül a bezúzott ablakon,
Sötét úréből a szentegyháznak! —
(kétségbeesetten a templomhoz rohan.)

Feledd el ég! feledd el eskümet!
(a templom küszöbére térdel, s kezeit feje felett összekulcsolja)
L á s z l ó: Távozz Pető, hagyj itt magamra most,
S térj vissza egy kevés idő után. (Pető el.)

5-dik Jelenet: László. Solom.

L á s z l ó:

(köpenyével elfedve arcát. Solomhoz megyen, vállát érinti kezével.)

Ki vagy barátom, itt az éjjelen?

S o l o m: A szenvedés.

L á s z l ó: Miféle bánat üz?

Hogy e vihar zordon csapása közt
Szabadon ülsz.

S o l o m: Nem kap a szenvedés
Békes fedélt, és enyh számára nincs.

A türelem étke, s ha jóllakott
A föld alá — a kórházra száll!

L á s z l ó: Nem kérdezem tovább; akárki légy —
A szenvedőn segíteni szoktam én. (erszényt nyujt)
Nehány arany — fogadd! *)

S o l o m: Nehány arany?
Uram! belől e sziv titkos ürében
Egy koldus éhezik, és kéreget;
És szomja olly roppant határtalan,
A lelkiismeret nyugtot eseng;
Megadhatod neki?

L á s z l ó: Jer hát kövess,
Én megteszem, mit csak ember tehett.

S o l o m: Ugy tőled ezt is elfogadhatom.
(elveszi az erszényt, felkél, László után előre jő.)
Egyet barátom, még a mielőtt
Követném léptedet. — Ó add kezed,
Hogy könnyeimmel áztathassam azt.
Mióta szenvedek, egy jóltevőt
Találtam csupán, s ez egy te vagy!
Ó add kezed.

L á s z l ó: (elrejtí köpenye alá kezét. Solom utána nyul, levonja

Lászlóról a köpenyt, ekkor vil'án, s megismeri.)

S o l o m: Egek! László király! (összerogyik.)
(László felemeli, Solom eszmél — nagyon eldördül.)

S o l o m: (térdein — elfordítja Lászlóról tekintetét.)

*) Budai hist. lex.

E szöveget László, jól ismerem
 Nyelved adá az égnek ajkára,
 S tekinteted irtóztatóbb, miként
 Villámai. — Ne büntess engemet. —

László: Legyen feledve minden, mit tevé.

Solom: Feledve? László nemesb mint az ég
 Miként lehetsz? Ez nem lehet való.
 Hivásd poroszlóid — kísérem én. (felkél.)

László: Enyhitni szándékom kínsorsodon.

Solom: Enyhitni rajtam? Ó ne gúnyolodj!
 Rontasd le a templom ős falait,
 Égesd el az oltárt, hol esküvém,
 És vedd el átkomat — hinni fogom.

László: Mikor sanyargatott egy szenvedőt
 László király? Vedd vissza ős javaid,
 Élj nyugalommal, mint királyi vér:
 Többet nem adhatok.

Solom: Hagyj engemet
 A fájdalom marczona utain,
 Hogy lakjam az erdők vadonjait
 Magányosan az állatok között.
 Kerülni kell az életet nekem
 Az emberek lakát. Nyugalmat ott
 A megbánásban tán találhatok;
 De itt, hol bűnöm élt, lakott — soha!
 Elhánnya már csalóka vágyaim,
 A fény szivárvány hizelgő egét
 Megvetve most, kerülöm a napot,
 Mellynek világánál nagy vétkeim
 Özöne csirázott. — A koronát ha
 Nem birhatom többé, elfeledem
 S nem hordozom emléke rongyait. —
 Gyász pálya nyílt nekem, hagyj meg azon,
 A bércek és völgyek gyökerein
 Álomtalan éjen sirt könnyűkön
 Talán megengesztelhetem az ég
 Boszus haragját.

László: (kis szünet után, melly alatt szána-
 lommal nézte.)

E mérges vipera
 Éles fulánkjaít a sors keze
 Kitorpte, már nem marja népemet
 Többé soha! (fenn.) Menj hát gyász utadon,
 Én megbocsátok és kívánom azt
 Számodra istentől. — Béke veled! (el.)

Keresztül a bezúzott ablakon,
Sötét úréből a szentegyháznak! —

(kétségbeesetten a templomhoz rohan.)

Feledd el ég! feledd el eskümet!

(a templom küszöbére térdel, s kezeit feje felett összekulcsolja)

L á s z l ó: Távozz Pető, hagyj itt magamra most,

S térj vissza egy kevés idő után. (Pető el.)

5-dik Jelenet: László. Solom.

L á s z l ó:

(köpenyével elfedve arcát, Solomhoz megyen, vállát érinti kezével.)

Ki vagy barátom, itt az éjjelen?

S o l o m: A szenvedés.

L á s z l ó: Miféle bánat üz?

Hogy e vihar zordon csapása közt
Szabadon ülsz.

S o l o m: Nem kap a szenvedés
Békes fedélt, és enyh számára nincs.

A türelem étke, s ha jóllakott

A föld alá — a kórházra száll!

L á s z l ó: Nem kérdezem tovább; akárki légy —

A szenvedőn segíteni szoktam én. (erszényt nyujt)

Néhány arany — fogadd! *)

S o l o m: Néhány arany?

Uram! belől e szív titkos ürében

Egy koldus éhezik, és kéreget;

És szomja olly roppant határtalan,

A lelkiismeret nyugtot eseng;

Megadhatod neki?

L á s z l ó: Jer hát kövess,

Én megteszem, mit csak ember tehet.

S o l o m: Ugy tőled ezt is elfogadhatom.

(elveszi az erszényt, felkél, László után előre jó.)

Egyet barátom, még a mielőtt

Követném léptedet. — Ó add kezed,

Hogy könyecimmel áztathassam azt.

Mióta szenvedek, egy jóltevőt

Találtam csupán, s ez egy te vagy!

Ó add kezed.

L á s z l ó: (elrejtü köpenye alá kezét. Solom utána nyul, levonja

Lászlóról a köpenyt, ekkor vil'án, s megismeri.)

S o l o m: Egek! László király! (összerogyik.)

(László felemeli, Solom eszmél — nagyon eldördül.)

S o l o m: (térdein — elfordítja Lászlóról tekintetét.)

*) Budai hist. lex.

E szózatot László, jól ismerem
Nyelved adá az égnek ajkaira,
S tekinteted irtóztatóbb, miként
Villámai. — Ne büntess engemet. —

László: Legyen feledve minden, mit tevé.

Solom: Feledve? László nemesb mint az ég
Miként lehetsz? Ez nem lehet való.

Hivásd poroszlóid — kísérem én. (felkél.)

László: Enyhitni szándékom kínsorsodon.

Solom: Enyhitni rajtam? Ó ne gúnyolodj!
Rontasd le a templom ős falait,
Égesd el az oltárt, hol esküvém,
És vedd el átkomat — hinni fogom.

László: Mikor sanyargatott egy szenvedőt
László király? Vedd vissza ős javaid,
Élj nyugalommal, mint királyi vér:
Többet nem adhatok.

Solom: Hagyj engemet
A fájdalom marczona utain,
Hogy lakjam az erdők vadonjait
Magányosan az állatok között.
Kerülni kell az életet nekem
Az emberek lakát. Nyugalmat ott
A megbánásban tán találhatok;
De itt, hol bűnöm élt, lakott — soha!
Elhányva már csalóka vágyaim,
A fény szivárvány hizelgő egét
Megvetve most, kerülöm a napot,
Mellynek világánál nagy vétkeim
Özöne csirázott. — A koronát ha
Nem birhatom többé, elfeledem
S nem hordozom emléke rongyait. —
Gyász pálya nyílt nekem, hagyj meg azon,
A bérczek és völgyek gyökerein
Álomtalan éjen sirt könnyűkön
Talán megengesztelhetem az ég
Boszus haragját.

László: (kis szünet után, melly alatt szána-
lommal nézte.)

E mérges vipera
Éles fulánkjait a sors keze
Kitörte, már nem marja népemet
Többé soha! (fenn.) Menj hát gyász utadon,
Én megbocsátok és kívánom azt
Számodra istentől. — Béke veled! (el.)

6 dik Jelenet : Solom.

A bék velem? Szüless' újra világ,
 Ütess tetődre egy más új napot,
 Mellynek sugára feledés legyen —
 S szívem helyébe egy követ teremts,
 Velem leszen a bék majd akkoron,
 Legyen örökre átkozott a nagy
 Teremtésben az első gondolat,
 Mellynek létem következése lett;
 Terhelje átok a pillantatot,
 Mellyben reám először nap sütött.
 E napsugára legyen pokoló
 Hogy merre sűt — szülessék fájdalom.

(Tekintetét a templomra szegzve eltántorog.)

7 dik Jelenet : Pető, később Jolán.

P e t ő : Hol a király? csak most parancsolá
 Hogy visszatérve felkeressem itt.
 Ha nem csalódtam a harang szavát
 Hallám, talán szél kondította meg.
 Valaki erre tart, de ez nem ő.

J o l á n : (elrongyolt öltönyben, szétszórt hajjal,
 halványan. — Örült.)

Hallom az éj szavát, a kis bogár
 Elénekelte már hattyudalát;
 Te kis bogár majd eltemetlek én.

P e t ő : Hah! e szózat! (vizsgálja) Szent Isten! gyermekem!
 (hozzá rohan átakarja karolni.)

J o l á n : (nem figyelve rá elmegy utjából.)
 Zöld köntösöd egykor pánczél vala,
 Koporsód most. — Az élet olly szegény
 Utadra egy társat nem adhatott.

P e t ő : O gyermekem, nézd én atyád vagyok!

J o l á n : (nem ismeri.)
 Atyám? nem értem azt! szólj mit teszen:
 Pánczél vala — az élet olly szegény
 Nem birja elragadni álmait. (énekel.)

És álma végtelen
 Rideg gyönyörtelen!
 Pedig olly szép vala
 Mint az ég angyala.

P e t ő : Irgalmas ég! nem ismer gyermekem! (kemény zápor.)

J o l á n : (tovább.)

Meghalt a szeretet,
 Koldus az élvezet. —

Elénekelte már hattyudalát! (nevet.)
 És úgy örült hogy már meghalhatott. —
 Bár csak helyét cseréltem volna fel;
 Pánczél vala — nehéz — nem birtam el.

P e t ő : Zápor hasítja gyöngye tagjait,
 És ő nem érzi azt. Keblemre jer
 Értted dobog ezen feldult kebel.
 O add kezed, tapintsd atyád szívét.

(megfogja kezét, szívére teszi.)

J o l á n : Szived? nem érzem azt, egy kő van ott,
 Mint fájdalomnak szirtje olly kemény,
 Meglággyulandott egykor könnyűmön.
 Én többet árasztottam mint ez éj! —
 Egy sirvirág nőtt fel gyöngy harmatán,
 Az élet is elbágyad illatán:
 Arcza feje, és ajka kék, szemén
 Nem játszik a nap többé égi színt.
 És kelyhe olly szagos; — pánczél vala. —

P e t ő : Jer a királyi udvarba Jolán!

J o l á n : (a király szóra összerázkódik.)

Király! hah! úgy hívák! megesküszöm

Hogy úgy hívák —

Szeretni kell, mondá egykor szívem;

Tigris hevére jól emlékezem. (szívére mutat.)

E helyt hagyá vad körminek nyomát — (sir.)

Egy szivvirág nőtt fel gyöngy harmatán

Az élet is elbágyadt illatán

Tán még beköthetem nehéz sebét?

Vizet hozok — addig enyhülni fog.

(köntösét tépdesi.)

Itt van sebedre ez — csak csendesesen,

Enyhülni fog — nyugodj; míg megjövök

Vizet hozok s addig imádkozom.

(összeteszi kezét.)

O te szelid angyal — ne vedd el őt

Gyógyítsd sebét — ha majd enyhülni fog

Olly boldogok leszünk! Most már megyek

Csak csendesesen — jó éjszakát!

P e t ő : Jolán!

J o l á n : Soká nem késhetem, jó éjszakát! (el.)

P e t ő : (utáná tántorog.)

VÁLTOZÁS.

(királyi oszlopos terem, a fenékfal lebecsátott függönyvel.)

8-dik Jelenet: Adelájd, udvari hölgyek egyfelől, másfelől római birodalmi követek.

Adelájd: Német hazám magas vazaljai,
László király férjem kívánatát,
Hogy érkezett kedves vendégeink
A házi kör derült vigalmait
Magyar szokás szerint — megnyissam — én
Kedvvel teszem, s veletek élvezem.

1-ső követ: Felséges asszonyom! e pillanat
Melly a szerencse élvét hinti ránk,
Felirva lesz szívünkbe míg dobog.
O bár trónod előtt, jobbágyaid,
Miként alattvalók tennénk le a
Hódolat esküjét.

2-dik Követ: Engedjen ég
Kebünk kívánatára jó sükert;
Hajtsa felénk nagy Lászlónk szívét, hogy
Fogadja el szerény ajánlatunk.

3-dik Követ: Felséges asszonyom, hozzád eseng
A legalázatosb és forróbb kérelem
Nagy nemzetünknek minden ajkiról,
Hogy a ki Lászlónak birod szívét
Ügyünket oltalmazd, s légy olly kegyes
Számunkra megnyerni hős férjedet.

4-dik Követ: És a remény kecsegtet asszonyom —
Azon királyi vér — melly ereid —
Dagasztja, ős helyét ohajtja tán, és
Rudolf, német nagy császár leánya még
Hazája s ősinek trónjára lép.

Adelájd: Hős hercegek — szívem bebrejtekén
Kérelmetek élénk viszhangja szól.

Nem titkolom — keblem hő vágya rég,
Birhatni szép honom trón bitorát,
És anyja lenni népének: azért
A jó süker buzgó kívánatom!

Mind: Köszönet — o felséges asszonyunk!

Adelájd: László király mint szikla olly kemény,
És hajthatatlan bár, midőn akar:

S mellette én csupán asszony vagyok,
Biztat remény, hogy majd lesz eszközöm,
Melly által őt részünkre nyerhetem.
És ez, ha nagyságát felizgatom,
A mellynek ő mindent áldozni kész.

Apród: (jelent) László király!
Követek: Az ég legyen velünk.
 (Adelájd néhány lépéssel elibe megy, utána követek.)

9-dik Jelenei: László. Országnagyok. Voltak.

(nyájasan köszönti a követeket.)

László: Nagy hercegek! kedves vendégeim!
 László király köszönt.

Mind: (felelet nélkül mélyen meghajolnak.)

László: Beszéljetek
 Miként hagyátok szép hazátokat?

1-ső követ: Egész hazámnak összes ajka most
 László király nagyságáról beszél.

Hős léte a hir sebes szárnyaival
 El messze száll tul a föld sarkain,
 És nincs kebel, melly ne ohajtana
 Lászlót a jót, a nagylelküt, dicsőt
 Tisztelni és imádni nemzetünk
 Uralkodó székén határtaian
 Hatalmu császárrá emelve őt.

László: (komoran.)
 Hagyjátok el most országtok ügyét
 Vig serleget üritni hivtalak. (a fenék falon levő kárpit szétoszlik,
 s megette terített asztal látható, körülte apródok, lantosok.)

1-ső követ: Bocsáss meg o király, ez nem lehet!
 Dicső országunk áll előtted itt!

Négy napja, hogy esengi válaszod;
 S mig szándékod nem tudja biztosan
 Mellytől jövője függ — addig kehelyt
 Vesztére nem ürithet.

Adeláj: Ó király!
 Simitsd le homlokod borus redőit.
 Nem szenvedél untig már e honért,
 És nem rabolt elég sok vig napot?
 Hol ennyi lázadás s gonosz merény
 Zavarta, dulta boldog álmaid. —
 Nem jut nekünk csak egy szük pillanat
 Öröm pohár között birni szived?
 Királyi élet ez?

László: (keményen Adelájdra tekint, ki elhallgat.)

1-ső követ: Hagyd itt e hont, hol kebled vérezett
 És nem találta jutalmát soha.
 Fogadd ajánlatunk — nagy birtokul:
 A Vistulától, meddig Rajna foly,
 A tengerek: Bálti és Dán szoros,
 Dus Németalföld és Schweitz mind tied.

Tied legyen; hatalmad végtelen.
 Az ó és új világ nagy korszakit
 Örök homályba döntse fegyvered.
 Hódítsd meg a földet a merre nap
 Süt, merre ember él, foglalj el azt.
 Kinek az ég hozzá erőt adott
 Hogy nagy legyen, minő még nem vala
 A nap alatt, és pályát nyit neked —
 Elhagyhatod azt — mint félénk gyerek?
 Meglophatod a történet terét,
 Örök valóság mellyre szolitott,
 Hogy szellemed nagy és örök legyen?

L á s z l ó : Nagy Sándor és Caesar mit birtatok?

Agyban s erőben olyat, a miben
 László király szegényebb nálatok?
 Avagy, mivel vala több jogotok
 Nagy lenni, mint nekem? Mi a kérdés,
 Járomba fűzni a föld népeit?
 Vagy e hazának boldogsága most?
 Mellyikre kell több és nagyobb erő?
 Mért küzdtem én, avagy mért áldozám
 Fel, a mi élvezet s öröm vala?
 Mért hánytam el láng szenvedélyimet?
 Ez iskolán nagyságra törtem én,
 Nagyságomért kerültek álmaim.
 S minden ollyasmi nyugtot adhatott.
 És most ezen nagyságot hányjam el?
 Lelépjek az utról, a melly a föld
 Trónjára felvezet, most a midőn
 Csak egy lépés van hátra czéломig!
 Magamtól ezt már százszor kérdezém,
 És ha az ész — és bölcseség szava,
 Mint földi múltó gyöngé tüneményt
 A testi véges bár, melly nagy erőt
 Megvetve, gúnyol minden fényt, s hatalmat,
 Miért e nagy szomj gyötrött lelkemen?
 Miért e nagy törekvés üsztöne,
 Hogy mint gyermek bábbal játszék velem!
 (kis szünet — gondolkodik, felkiált.) Ah!
 Csatára híni fel a föld színét
 És megalázni annyi büszke fajt,
 Ur lenni, merre lég és tenger árad,
 Mi nagyszerű, dicső felséges! Ah!
 E földi kör szük pályatér nekem! (elmereng.)
 A d e l á j d : (követekhez) Ügyünk már nyerve van!
 1- s ó K ö v e t : Ne hagyj időt

Felséges asszonyom — most ostromold!

A delájd (szólni akar, a mellék teremben nagy zaj.)

László: (mintegy álmából felrettenve.)

Mi az? mi zaj?

10-dik Jelenet: Kálmán. Álmos. Voltak.

(Czivakodva berohannak, meglátva a királyt elhallgatva mindenik elvonul.)

László: (haraggal) Miért vitáztatok?

(mindkettő félénken elhallgat)

Miért nem feleltetek?

Kálmán: Hallgass meg király.

Álmos: Hagyj szólni engemet.

László: Kálmán beszélj!

Kálmán: Álmos hibás, ne büntess engemet,
Ó említé nem én. —

Álmos: De te valál

Első, ki kérdezel.

László: Szólj végre már!

Kálmán: Azt kérdező Álmos, hogy majd ha te

Romai császár leszel, és azután

Ha földi élted végén égbe szállsz,

Mint osszszuk majd a két országot el?

Álmos azt mondja, hogy

Ó a magyart foglalja el — de én

Nem hagyhatom, mert több hozzá jogom.

Álmos: Én a magyart vérrel sem engedem.

Kálmán: Megvállik akkor majd. Géza atyám
Itt volt király, de a tied nem az!

Álmos: Jer harcra hát, élet halálra; most
Végezzük el!

Kálmán: Legyen, ha kell! jerünk.

László: Megálljatok! Tigrisek vagytok-e?

Rokon — rokona vérét ontni kész

Nem látható titkos jövő felett?

Jövő! (kis szünet) Gyász sejtalem szállja meg lelkemet;

Ha e királyi két sarj közt mutatkozó

Viszály, im egy rejtélyteljes jövő

Baljóslatu vésszes sugallata

Ha e viszályban egy terhes ború

Jelentkezik honunknak látkörén

Vésszes napokra gyűjtve záporát?! (hirtelen egy gondolattól
megrohanva elszörnyedve felkiált.)

Hah! Solom él! ah, minden elveszett!

A delájd: Férjem, király, mi lelt?

(zaj a környezők között.)

Mind: Felséges ur!

László: Solom még él, hogy meg nem öltem őt!
 Kínvégzetem átkomra nem hagyá. —
 Elhagyva népemet, egy pártviszály
 A hercegek- és a bitor között
 Ezen hazának sirját ássa meg!
 Egy féreg elrágja a legnagyobb
 Fa gyökerét — illy féreg ő, e hon
 Életerén, még haldokolva is —
 Megöljem őt? — Ha eddig nem tevém
 A mig jogom vala, már nem teszem.
 E nagy világ minden nagyságáért
 Nem engedek szennyfoltot lelkemen
 Fogamszani, ezt mindig esküvém:
 Megesküvém boldoggá tenni e
 Hont, és szavam most megtagadjam e?
 Szabadságom drágább mint koronám,
 De nemzetemnek boldogsága még
 Drágább szabadságomnál is. (elmélyed.)

II-dik Jelenet: Voltak. Pető (betántorog a királyhoz megyen.)

Pető: Uram!

László: Nagyság, örök emlékezet — mi az?

Pető: Felséges ur!

László: (eszmél, rá néz.) Ezen kisirt szemek

Miért? (körülnéz a magyarokon.)

És e bánat az arcokon?

Szólj, mit akartok, miért e remegés,

Bukásomat jósoljátok talán? —

Minő szörnyü esés

Lehetne az? A nap enyészetét

Világok elbukása nem követné-e?

Szólj végre már.

Pető: Engedd kimondanom;

Lányom Jolán, kit sokszor siraték

Most megjelent szakadt rongyokban, és

Az értelem hiányával. — Midőn

Lakomba felvezettem őt, a hol

Mint gyermek élt, szerelm s remény között,

E gyűrűt átadá, és ajkain

Szivetrázó szózat emelkedék:

„Nyujtsd ezt királyodnak, egykor Dezső

Adá nekem, még boldog jegyesem! ám

László király dús nász ajándokul

Boldogtalanságot árasztta ránk; —

Dezső meghalt királyért és honért

S ezt többé én már nem viselhetem.

Add a királynak át, — s vele fizessd
 Most vissza gazdag nászajándokát.“
 E szók után a mélységbe zuhant
 Házam nagy erkelyéről! O bocsásd
 Meg ezt király, nem érté mit beszélt;
 Hiszen ugyanis örök sirját lelé. —

László: Tompítsd pokol meg éles nyelvedet,
 Ne támaszd fel a multak képeit,
 Keblem halottait! Rejtsd el emlékezet
 Kin s fájdalomban olly pazar kezéd —
 Hazám iránt óltsd el szerelmemet,
 Kitépd szivem- az észt- és mindenem.
 Vidd a tudat fukar jutalmait.
 Hagyd ez utat nekem, a mellyre most
 A kor még régi tartozása hív!
 Nem róvtam-e le sokszor már a nagy
 Kölcshont — hazámnak adósságomat?
 Nem vivtam-e ki vérverejtékimen
 Rongyolt szabadságát? — Nem állítám
 Olly karba, honnan már ön erején
 Tovább mehet? Igen, én ezt tevém,
 S most elszakadhat itt minden kötél,
 A melly hozzá csatol.

Magyarok: (mind sirva.) Szegény hazánk!
 Adelájd: Hej dalnokok — lám busong a király,
 Komor redők terülnek homlokán —
 Úzzétek el! Harsány vig hangokon
 Zengjétek a multnak nagy képeit,
 Nagy Sándor és Caesar hős tetteit —
 Kik hódítának sok száz népeket.
 Mondjátok el roppant határtalan
 Hatalmukat lég és tenger felett.

(Két lantos előáll kobozzal, s midőn épen dalolni kezdenének, az ablak előtt
 kívülről hallik dal.)

Élet, fényed, hatalmasid
 A porba hullanak:
 Nagyság, remény, vigörömid
 Mind sirba szállanak.
 Az erény, bár őt megvetéd
 Mégis el nem hagyott,
 Mig élsz, a mig csak tart napod
 Ó nem lehet halott. —

Adelájd: (haraggal.)

Mi az? ki mer minket zavarni most?

László: (A dal tompa merevedésbe sülyeszté; dal után nagy küzdés.)
 Mért szenvedék? Mért annyi kínaim?

A kérdés e hon boldogsága volt.
 Egykor csak ezt kívánta hön szivem,
 És egyedül ezen boldogításban
 Kerestem akkoron jutalmamat!
 Bár megtaláltam azt, vágyam nem enyhült,
 S érette szivem boldogsága lön
 Örök áldozat.

12-dik Jelenet: Gyula. (szolgáktól bevezettetik) **Voltak.**

G y u l a : (sáppadt arczezal.)

Bocsásd meg oh — keserves énekem :

Örült lehetnék , olly nagy bánatom !

Meghalt fiam, s most már királyom sines !

L a s z l ó : (ellágyul a Gyula tekintetén.)

Isten tekint ez ősz szemein reám ? !

Fiának sirja szól redőiben ? !

Leszaggatám olly szép reményeit....

Az ifju kor rózsája elvirul

S elhultával emléke szentesit.

Ó szőlj öreg — mondd el ifju korom

Szép álmait — mikben boldog valék.

Nevezd őseim lakát — a nemzetet

És szerelmét, a melly mindent adott,

Mi tőle telhetett — reménye bennem élt,

Bennem derült — és én megöljem azt ?

Elzárjam a jövőt előle most ?

Bár szenvedék, bár érte küzdtem én,

Hát nem találtam e fájdalimimon

Elég gyönyört, mert érte szenvedém !

(megtagadással, melly magasztaltságba megy át.)

Legyen! veled számoltam végzetem,

Én elvetem szivem nagy jogait! —

Némulj, hallgass el rólam történet,

Nem koldulom többé emlékedet —

Pályámat elhagyom. E nemzetért

László király egy közember marad,

S sirjába viszi honszeretetét! —

G y u l a : Fiam szavát hallom! Igen, ez ő,

László király, a nagy, az én fiam!

(elibe tántorog, s leborul előtte, a magyarok körülveszik s földre borulnak.)

L á s z l ó : (Petőhöz.)

Lányod Jolán gyűrűjét add Pető,

Mellyet Dezső viselt, ki a honért

S királyért halt meg. (átveszi.) E gyűrűvel

Eljegyzem népemet — szerelmezem,

(ujjára huzza, — követekhez.)

Német nagyhercegek!
Halljátok im szilárd határozatom,
S mondjátok el ha visszatértek,
Gazdag hazátoknak nyílt válaszom. —
„László király olly gyáván gyöngö volt,
Hogy szerelmét meg nem tagadhatá
Ős nemzetétől! (megdicsőülve a magyarokhoz.)

Hozzám gyermekim!

László király honáért élni, vagy

Ha kell, honáért halni kész:

Melly, még e kar terhét emelheti

Mig a velő porrá nem száradand,

Boldog leszen, s dicső mint csak lehet, —

Árpád ősem nevére esküszöm! —

Kelyhet kezembe, hogy gyöngy cseppivel

Vérembe oltsam e szent eskümet!

(egy apród kelyhet nyujt, — magasra emeli.)

Zordon napok! korom beteg szaka!

E borban itt temetve legyetek. —

Emléketek lelkem gyógyult sebét,

Ne dülja többé honszerelmemet. —

Magyar hazám, és drága nemzetem!

Napod napom, szived szivem, s véred

Vérem legyen, a mig csak benne tart.

S miként ezen kehely medrében e

Szent áldomásból egy csepp nem marad —

Akként jövőd s dicsőséged egén

Enyészszzen el minden vész és boru. —

(kiúszsza, a kelyhet elveti, kis szünet.)

S ha majd siromon felvirágozál, és

Évezredeknek fátalmain

Szerzett babéraid számlálgatod,

Gondolj rám is, s tartsd emlékedbe, hogy

László király honáért volt kicsiny! —

(Egyik kezével melléhez szoritja a Gyula fejét, másikat Petőnek nyujtja.)

(A kárpit legördül.)

VIDÉKI DAGUERREOTYPEK.

LAUKA GUSZTÁVTÓL

I.

N é v n a p o k.

Zsemlyeszínü karszékben ül a családfő, a szeretett oldalborda közepén vasal. Csend van, mintha imádkoznának. Az öreg sötétkék füstfátyolon keresztül tekint vissza a multba, a nő egy gyermekümege galléron keresztül néz a jövőbe; öregek és halandók, mégis gondolkodniok kelletik, mert a család halhatatlan, s ha nem ők gondolkodnak gyermekeik jövődjéről, a jó istent kivéve más nem igen fog gondolkodni; illyesmi pedig nyugtalanítaná a becsületes öregeket, kik vallásosok, s nem csak másvilágot hisznek, hanem azt is tudják, hogy ebben az életben csak a számadási könyveket vezetjük, de a másvilágon, a másik életben kelletik számolnunk. A gondolatot azonban nem lehet egy helyre lelánczolni, ha olykor hosszasabban pihen is meg egy helyen, de ismét felkél, s a nagyvilágban összevissza kóborol. Az öreg úr gondolatja szerencsésen haza érkezett a multból, a jelenbe.

„Annyok te, hányadik van ma?”

„Tizenhetedik martius!”

„Mindjárt gondoltam, mert ugyancsak viszkett a szemem. Holnap sokan leszünk annyok! ezt csak azért említem, mert holnap után Józsefnapja!

„Értelek apjok! nevednapja lesz! Ne busulj semmit, lesz ember elég szokás szerint, de arról is fogunk gondolkodni, hogy éhen szomjan meg ne haljanak.”

„Malacz paprikás, és jó tál túróshaluska, — cz az én akaratom, a többi legyen a te akarod szerint!”

Ismét csend lön. De a gondolatok karöltve sétáltak a jelenben.

A délután egy része a család ruhatárának fürkészésével, a ruhakészletek tisztogatásával, a szobák rendezésével, pókhálók lehúzásával, padlatok surolásával, stb telt el. A gyermekeknek kimutattatott, minő ruhában fognak a vendégek előtt megjelenni, sőt a már többször elmondott illemszabályok is ismételtettek. Sőt a legkisebb fiúnak, ki vakmerő volt, s az idegenekkel sehogy sem birt kibékülni, szigorúan meghagyatott: hogy pukkerlit csináljon, s mindenkinek kezet csokoljon. Este vacsora alatt és után a két öreg tervezgetett, hogy és miként volna legjobb, kik fognak bizonyosan eljöni, a szerepek felosztattak, nő és férj jókor lenyugodt, hogy minél jókorább felkelhessen.

Amint megviradt, kivéve az öreget és gyermekeket, talpon volt az egész ház. Minden cselédnek kimutattatott teendője, s egyszersmind meghagyatott, hogy kellőleg tisztán és csinosan öltözködjének. A több dolog, nagyobb gondtali öltözködés daczára, öröm és derű mutatkozik az arcokon. Jól tudta a cselédség, hogy midőn a házi úr nevenapját üli, a külső étkezés is változatosabb, és a pohár bort sem igen számlálgatják. Mindenek előtt óriás tűz gerjesztetett, azután a casserollok, fazekak, lábasok, csuprok, rézedények, stb. tisztogatottak, melly dörömbölés és csörömpölés közé időszakonként haldokló csirkék, kappanak, vajudó pujkák és libák, sivító malaczok jaj-

veszékése vegyült. A házi asszony mindenütt jelen volt, mindent látott és hallott, legtöbbet dolgozott, s a belső örömrésztet leszámítva, legbecesebb élvezetét látta az egész mulatságnak. A gyermekek sületlenül is el-eloroztak egy két fánkot, vagy irós tésztát, szerencséjükre azonban a házi asszonynak nem volt ideje boszorkodni.

Végre az öreg úr is kibontakozott mindennapi kényelméből, s mindenek előtt a pinczét vette inspectió alá. A hordók közül többen szemrehányásokkal illették, míg mások ismét magasztaltattak. Homokba temetett üvegek, boutellák ásattak fel, sőt egy pár lepecsételt, s orvosságnak eldugott üvegese is előrántatott. A jó öreg úgy hitte, hogy nemesebb bor mellett, még az ég is jobban, és inkább meghallgatja a vendégek áldomásként elmondott kívánságait.

Mig József uram a borokat osztályozza, öregecske, de mégis életre való oldalbordája pedig a szakácsnét, szolgálókat és hetest comandirozza, tekintsünk kissé körül a kis városban, sőt lopva vessünk egy pár pillanatot egyesek termeibe is.

Józsefnapja nevezetes nap volt már magában véve is, de még nevezetesebbé lett az által, hogy azt Igaz József uram évről évre megtartotta. Össze gyűlt a tisztességes háznál a városka nagyja, apraja, elmondta mondókáját, mellyben a kívánságok, mint p. o. hogy soká éljen, annnyival inkább szívből eredhettek, mert ezen névnap évenkénti megtartása szorosán egybe volt kapcsolva József uram életével. Azután hiába, de az is igaz, hogy az ember névnapon többet s jobban eszik és iszik mint különben, aztán meg ilyenkor az ilyen közmondásokat is bátran feledhetjük, főleg mint vendégek: több nap, mint kolbász.

Mint kaputos embert József uramat csak a kaputos osztály tisztelhetette meg látogatásával, de a József uram névnapjáról azért sok szegény ember is megemlékezett, mert ő kigyelme az udvaron mindenféle embernek tálatatott, ha nem sokfélét is, de jó félét.

Úton útfélen minden ember a nagy névnapról beszélgetett, volt is annak hire nem csak ben a városkában, hanem még a közel vidéken is, a honnan szintúgy el nem maradtak az ismerősök.

Jó lesz azonban hallgatódznunk, hogy ugyan egyeseknél itt ott mit beszélgettek, mint okoskodtak a József napokról, mert volt ám a városkában több József, s így több József nap is. — Biztosítom szives olvasóimat, hogy csak solid társaságokba fogom vezetni.

Példának okáért pillantsunk be mindjárt legelőször nemzeti tisztartó úrhoz. Ő maga fel s alá sétál a szobában, nője pedig a pamlagon egy kedves szöke gyermek fürteivel játszik.

Asszony talán nem is tudod, hogy holnap József napja van?! gaz volnék, ha ma meg nem köszönténém Igaz József barátomat.

Nem feledtem biz én, de tudod lelkem, én csak minden tíz évben megyek névnapot köszönteni.

A patvarba!? hiszen akkor még mindössze háromszor láttál efféle ártatlan mulatságot. De már én csak elmegyek, ha vasvilla esik is, megszorogatom az öreg kezét, s elmondom neki a Cserei Berei Farkas András köszöntőjét, legalább egyszer egy esztendőben jót kaczag. Az után aranyeres embernek egy évben egyszer nem árt korhelykedni, kivált ha utánna mindennap 9 órakor lenyugszik, s a bort csak akkor kóstolja, mikor adja vagy veszi. Hagyd meg Gyurkának, hogy világoskék frakkom olyan legyen mint a pázsit, a gombok pedig úgy ragyogjanak, mint tíz évvel ezelőtt szemeid.

Goromba! talán bizony már homályosaknak talárod?

Nem biz én angyalom, de hiába ma már a nap sem ragyog úgy, mint Józue korában, akkor úgy tündökölt, hogy a vitéz is szólni szeretett volna vele, s megállította.

A tisztartótól menjünk a szolgabíróhoz, az a szomszédban lakik. Nótelen ember, s mint ilyennek jó gyomra van; szeret jól enni és jól inni. Barátjával az orvos-sal társalog, ki semmit sem szeret úgy, mint a comfortabel társaságot.

De már igaz, hogy csak elmegyünk. Bizalmas emberem, végnélkül úrhatnak, nagy örömet szerzendek neki jelenlétemmel, mert az istenadta azt hiszi, ez által némi tekintélyt adok az egésznek. Semmimbe sem kerül, miért tagadnám meg tőle e csekélységet.

A szolgabíró által követett politica legkönnyebb a világon; az ilyen politikához nem kell egyéb, csak jó gyomor.

A legszivesebben ajánlkozom, szeretem az öreget, mert gyakran beteg és jól fizet, ha jelen leszek bátrabban zabál és iszik, s ha ma én gratulálok neki, egy hét mulva, ha ismét kigyógyitom, ő fog nékem gratulálni.

Az ilyen politica már valamivel nehezebb, az ilyenhez ész is kell.

Asszony, te a botrányig csavargó vagy! te soha sem tudod mi az elég! te ki nem maradhatnál egyetlen estélyből, jelen kell lenned bálokban, színházakban, keresztelőkön, tórokon és névnapokon. Végtelenül mindennapi vagy, sőt miután a negyvenöt évet meghaladtad — nevetséges is.

Hányszor ismétljem még te vénkas, hogy gyűlölök, lelkemből utálok minden mulatságot; hányszor ismétljem, hogy nem magamért járok, hanem a drágalátos kis-asszonyért, kit ha össze vissza nem hurezolok, bálokban, színházakban, estélyekben be nem mutogatok, a nyakunkon marad. Isten bizon, pedig már nem mai csirke, s ha egy pár év alatt ki nem repíthetjük, tojást ültethetünk alája.

Igaza van mamának; atyus azt kívánja, hogy engem senki se lásson, nem gondol jövőendő boldogsággal, talán még az sem indítaná meg, ha mint vénleány a világ gúnyjának volnék kitéve, s szívem hasadna meg a fájdalomtól.

Az ilyen philosophiának, — melly vidéken épen nem ritka — engedni kellett; a házi úr egy szót sem válaszolt, s anya és gyermek hozzá fogtak az öltözködéshez.

Talán meg is kellene mondanom, hogy e jelenet egy tanácsbeli házánál történt.

Pajtás, én nem mennék, de Lotti is ott lesz; s az ember tánczközben, — miután az öregek a mellékszobában total elázva szunyokálnak, — titokban egy két csókot is válthat, sőt egy szerelmes levelkét is oda csúsztatthat a kedves kezeckéjébe.

Én kizárólagosan enni és inni megyek! Nincs felségesebb és nagyobb szerű az ilyen potya mulatságnál; én csak azért vettem kalendáriumot, hogy a névnapokat figyelemben tarthassam. — Éven át 33 ingyen vacsora biztosítva van számomra — még pedig bor- és kenyérrel. Barátom a vidéki szokásoknak a névnapok, a legmegbecsülhetlenebbjei.

Ha nem mondom is kitalálják olvasóim, hogy így csak fiatal emberek nyilatkozhattak.

Lássa mama, Terka selyem ruhát vesz magára, nekem pedig nincs selyem ruhám, Terka sokkal szebb lesz nálamnál. Én nem bánom, de én sirok!

Terka testvéred; Terka öregebb náladnál, Terkának szükségkép szebbnek kell lennie; hányszor mondjam még, hogy először Terka megy férjhez, s csak azután fogsz

te következni; még csak az hibáznék, hogy az ifjabbik előbb boldoguljon az öregebbnél, azt pedig a nyakunkon hagyják. Ha százan megkérnek sem adlak, míg Terkán nem segítettünk; azért úgy viseld magadat, miszerint egy cseppet se tessél szeretetre méltóbbnak testvérednél.

Illyetén formán egy becsületes polgárné okoskodott, de illyetén formán kis városokban igen sok anyák okoskodnak. Legyen nekik az ő okoskodásuk szerint.

Lieber Stefi, azt az ocskábbik kaputodat húzd fel a névnapra, nem szeretném ha az újabbikat hasznavehetlenné zsiroznád. Azután ügyes légy, s ne csak a tortákból, s hideg süteményekből, hanem ha lehetséges, a sült és strudlinemüekből is jól megtöltsd a zsebeidet. A nagy kötött zacskót én is magammal viszem, és igyekezni fogok, hogy azt tömve szállithassam haza. Richtig! még egyre figyelmeztetlek; fehér czukor dolgában is szegényül állunk, ilyen alkalommal életre való ember, félfontocskát botrány nélkül elstibiczolhat.

O jó asszony! Mire való ez a sok haszontalan fecsegés. Ugyan volt-e valaha névnap, honnan én üresen tértem haza szállásomra? Hiszen a ferencznapi nyálánkságokból még a tegnapi reggeli mellett is volt jókora darabocska. A torta egy részét pedig vasárnap adtuk fel; szerencsétlenségünkre azonban a pater Rector felismerte. Tanuld meg, hogy a feliratokat mindenekeelőtt le kell enni, vagy törni, az efféle névnapitortákról.

Megmondanám kik között folyt ezen párbeszéd; de mindent tudni talán még az olvasóknak sem jó.

Ferencznapi napkor rengkívül meghúztak a ferblin, Igaz József uramnál fogom magam revancirozni.

Igaz urnál lesz a legfelségesebb légyott a világon; a nagy láрма közt elvész a szó, pillanat, kézzorítás — minden. Julia! ma boldogok leszünk.

Minő aproposra jött ez az ünnepély. A legszebb alkalom Pestről kapott új ruhámat bemutatni. Megöli Augustát a boszuság, hogy csinosabb leszek nálanál.

Illyen s illyetén forma nyilatkozatok tétettek, és illyetén forma párbeszédek váltattak azok között, kik igényt tartának az Igaz József uram névnapjáni megjelenésre.

Négy órát ütött a főegyház toronyórája.

Megkezdett Igaz József uram házához a processió.

A patriarchalis gazda ősi tornáczon fogadta nagyszámu és válogatott vendégeit. Nagyítás nélkül állithatjuk, hogy délután 4 órától kezdve, esteli 7 óráig, folytonosan és szakadatlanul a tornáczon vesztegelt, s csupán a vendégek részéről tett jókivánatokra adott válaszok miatt forma szerint berekedt. Az utolsó vendég, természetesen a haute-crème-ből, háromnegyed hét után öt percczel érkezett.

A köszöntőü változatok im itt következnek:

Számos és boldog József napokat kívánok, jobbakat az eddigieknél!

Kedves barátom uramat, becses családjával egyetemben, az ur isten számos éveken keresztül éltesse!

Adja az isten, hogy még vagy száz évig, ezen a napon, kedves urambátyámnak, gratulálhassak!

Kivánok a tekintetes urnak ezen az életen hosszú életet és boldogságot, a más világon pedig üdvességet, tartson meg továbbra is kegyébe s szives pártfogásába!

Kedves komám uram éljen addig, a meddig Matusalem élt, élvezzen annyit, a

mennyit Dávid király élvezett, s legyen olly biztos az üdvösségről, mint a megváltónk baloldalán függő lator volt. Ha, ha, ha!

Azt kívánom, mit maga magának kíván Igaz József uram!

Nem gratulálok! felteszi rólam, sőt bizonyos benne, hogy csak a legjobbakat kívánom.

Adjon isten a mi nincs!

Kötelességemnek érzem tisztelkedni, s őszinte szerencse kívánatimat bemutatni.

Eljöttem hát! az isten tartsa meg Igaz József uramat, egész házi népével. — Így a legutolsó vendég a haute-crème képviselője nyilatkozott.

A házi gazda nem csinált egyebet, hanem négy órától estéli 7 óráig hajtogatta magát, s a vendégek egyénisége nyomán emigy válaszolgotott.

Köszönöm szomszéd úr, köszönöm! — Tartson meg további barátságában! — Adja isten kedves uram öcsém! — Bizonyossá teszem amice, hogy reám ezután is számolhat! — Komám uram mindig tréfál?! nem bánom, ha a mostani tréfájából valóság lesz is! hü, hü! — Köszönöm, nagyon köszönöm! — Igaz, adja isten, hogy ezután is a régiak maradjunk! — Adjon isten a mi nincs, és hadja meg a mi van. — Kérem alássan! a legnagyobb örömmel veszem szíves megemlékezését. — Minek köszönhetem e nagy szerencsét? — Soha sem feledem nagysádnak szegény házam irányában mutatott kegyességét, hasonlóan kívánom, hogy az isten becses családjával számos éveken keresztül boldogságban és békeességben megtartsa!

Az asszonyok helyett is férjeik gratuláltak, a leányok szerencse kívánatok nélkül illantak a termekbe. Ők e nem épen kellemes kötelességtől, és szokástól mindenkorra feloldozták.

A házi nőnek jutott a legnehezebb szerep; legalább 60 nővendéget megölelni és megcsókolni, főleg midőn a csókok dupláztatnak, sőt tripláztatnak is, nem tréfa! Közép számitással legalább 150 ajk fordult meg ajkain, s talán nem épen nyomtalanul. Ez a vidéki társas élet formák között, a legformátlanabb forma.

Végre az az idő is megérkezett, midőn a vendégek, a szükségelt tájékozásokon átmentek, s kiki kénye s kedve szerint placirozhatta magát.

Az öregek a legjobb pamlagokat és lágyabb székeket elfoglalva, vagy csendes szemlében, vagy bizalmas társalgásban gyönyörködének.

A férfiak nagyobb része kártyaasztalok mellett foglalt helyet.

Az úrfiak és kisasszonyok táncoltak.

A nők bizonyos része a kis városka napieseményeiről beszélgetett, s jaj volt azoknak, kiknek manirjaikról, belső életszokásaikról, costumjeikről, egy szóval csinajaikról, binjajaikról megemlékezének.

A landlerekben egy egy öreg asszonyság és öreg úr is felevenité 1801-et. A lassu magyarban pedig ugy eltipegett topogott a személyesített jól megőrzött ötven, vagy hatvan esztendő, mint annak a rendje. A házi úr a vendégduennákkal izzasztotta magát; a háziasszonyt ellenben a vendég tötyögösök izzasztották. Mindenki odahaza hagyta gondjait és bajait, és ezen kellemetlen sorsosok nélkül javában mulatott.

Végre bejelentették, hogy ki van tálalva, s derős arczczal siettek a vendégek a névnapok vallhallájába.

A magyar szokás megtartatott. Leves volt az ouverture, és pecsenye a finale. Úgy mint a vendégek ettek, csak azok ehetnek, kiknek tiszta lelkiismeretük van. A figura repetitionis még az ars oratoriában sem fordul annyit elő, mint az Igaz József

uram asztalánál. — A természethistoriában csak a gödények isznak többet, mint az Igaz József uram vendégei.

A zuspelson erről csak zephir lengedezett, a pecsenye felé ellenben szélvész dühöngött. Mindinkább élénkült a társaság, sőt olykor olykor tavaszi forgószelek is mutatkoztak. Végre felállott a városka általánosan ismert, általánosan tisztelt s általánosan magasztalt szónoka. Vidéken minden helység, mezőváros és város bír e fajta nevezetességgel. Az ilyen választottak ajkairól rendszeren a bramarbasz is barbaras, a charivari pedig sóvári almának izlik. Rosh élcze, de az ilyen választottaknak még rozszabb élzeit is megtapsoljuk. A bécsitök csak ott nem keresett konyhacikk, hol ananasz is terem.

Uram, uram! (ezután rendszeren valamely tekintély szokott megneveztetni) szállok az urhoz!?

A megnevezett tekintély válaszol: „állok elibe.“ Ha az expansio megengedi, rendszeren elibe is áll. Az ilyen multságoknál azonban a vis atractivát rendszeren legyőzi a vis repulsiva.

Egy férfi névnapját üljük, ki igazán Igaz, kitől retteg a gaz, s ki a minnek látszik a z, vendégszerető, becsületos magyar ember. Adja az ég, hogy mint rég, úgy ezután is Igaz József napján, igazán szívből mulathassunk, ő bennünket, mi meg őtet igazán szerethessük, életében ne tapasztaljon csak igazságot, örömet és boldogságot, holta után pedig az igazakkal egyetemben magát igazolván az igazságos mindenható úr Isten által az örök üdvösséget elnyerhesse. Éljen!

Az utosó szót csak ki kellett mondani, hogy cubusra emeltessék.

Enni igazság mellett természetesen minden gazság háttérbe szorított.

Érezte ezt nem csak Igaz József uram, hanem több vendégek is, kik nemcsak igazán hogy elérzékenyültek, hanem könyeztek is. Az a bizonyos úr, kiről fenebb emlékezünk, s ki kaputrokját s annak zsebeit süteményekkel stb. túlterhelte, szívreható örömkönyeket hullatott. Hogy ő hosszú életet kívánt Igaz József uramnak, nemcsak igazságos, hanem világos is. Voltak ennél azonban világosabb dolgok is ez ünnepélyen, p. o. azoknak szemei, kik minden áron azon törekedtek, hogy a boutellákat terheiktől mielőbb megszabadítsák. A vidéken az ilyenek Flasko-Accoucheuroknak neveztetnek.

Az asztaltól kevesebben keltek fel, mint mennyien leültek. Ennek természetes okát a szives olvasó azt hiszem magától is kitalálja. Kik ülve maradtak furcsábbnál furcsább dolgokat is kezdtek beszélgetni. Megtörtént, hogy egyszerre beszélt mind-egyik; legboldogabb volt a mellyik elaludt. Egy pár ilyen is találkozott.

A kártyapartiek folytattattak. A ki nyert örömet játszott, a ki vesztett kénytelen volt játszani. Vidéken azért áll megfordítva a dolog, mert krétára játszanak, s csak a végén szoktak fizetni. Hol más szokások uralkodnak, olyan helyen a nyerő mindig örömet feláll a játéktól.

Az ifjuság ismét táncolni kezdett. De hiába! tele gyomorral a legsugarabb gözös is vontató hajó alakot nyer, s bizony az úriak és kisasszonyok sem lejtének úgy vacsora után, mint vacsora előtt. Négy öt darab fánkocska, egy libaczomb stb. igen kellemetlen hatást gyakorol a gratiákra. Az evés ivás pedig elébbvaló nem csak a táncznál de még a gratiáknál is. Szerencse, hogy az etiquette tiltja asszonyoknak a gyakoribb pohár koczintásokat. — Igy is tarthatánk, nem jutnak e falaink Jerikó falainak sorsára.

Későbbben a nők között nem óhajtott udvarlók is mutatkoztak; s minthogy több volt fejeikben, mint sziveikben, a kitételeket nem igen válogatták. A nők eleinte mosolyogtak, későbbben nehezteltek, míg végre olyanok is akadtak, kik sirni kezdének. Hiába! a bor ha még olly finom is, foltot hágy a ruhákon kivált a selyemneműeken.

A tánczosok is észrevették, hogy többen vannak, mint voltak azelőtt. Sőt meglepő volt, hogy a quadrillon mazurt, a mazuron meg csárdást járnak a század néhány felvilágosodottjai. Eleinte ment a hogy ment, a közbéke tekintetéből sokat eltűrt még a büszke előtánczos is, de miután tánczosok forgattattak fel, gyertyák hullottak, s a gombok egész sorai sodortattak le, megszakadt a közlekedés, s kiki szökött a nyugalmasabb termekbe.

Vidéken ilyen névnap-i ünnepélyeken rendszeren kik legtöbbet ittak, s így legtöbbet bukdosnak, azok buktatják meg a mulatságot is.

Midőn a társaság józan és csipetes pártokra szakad, olyankor az elsők haladéktalanul átengedik a tért az utóbbiaknak.

Éjfél után még a házi gazda, sőt a házi asszony is lenyugszik, csakhogy a flaskók hősei háborithatlanul mulathassanak. Minden rombolhatót és törhetőt kihordanak a szobákból, csak bor marad elég az asztalokon; ők pedig ezen egyetlen czikkkel is megelégesznek.

Boldog, ki viradat előtt saját lábain haza tud vánszorogni.

Minthogy pedig nem minden embernek egyformán kedvez a szerencse, találkoztak már olyanok is, kiket az árokból valami jó lelkű keresztény emelt az életbe, s kísért a szállására.

Kik a házi gazdánál alusznak el, s délután (de másnap) ismét eredeti eszközkel rendelkezhetnek, nagyon restellik a dolgot, s nem győznek engedelmet kérni, hogy jól mulattak.

A házi gazdánál pár hét mulva is meglátszanak a minden évben megtartott névnap-i ünnepély nyomai, de ő azért nem csak nem haragszik, hanem dicsekedve mutogatja a nyomokat, s így szól:

„Ha isten éltet, jövőre sem lesz máskép!“

MŰBIRÁLATI ROVAT.

Ci d előadatását*) utoljára említjük, a multkor nevezett szinpadi ujdonságok közül, holott mind irodalmi érdekénél, mint a jeles előadásnál fogva, az első helyet érdemelte volna. Az utolsók lesznek az elsők, mondja az irás.

Szegény Corneille, ha látta volna, miként törte magát a közönség azon drámát látni, melly neki a francia közönségnél a színház regenerátora s a „Grand“ nevet szerezte meg, akkor „Cinna“ „la mort de Pompée“ s „Rhodogune“ helyett bizonyosan az asztaltánczot fonta volna bele valami komédiába, hogy a publicum delejét részére hódítsa. Vagy ő is daljátékokkal próbált volna szerencsét, mint öcsese Tamás, kinek különben akkor e próba, azon hő ragaszkodás mellett, mellyel a francia nemzet drámairodalmát pártolta, egészen roszul ütött ki.

*) Ádatott f. hó 18-kán először.

De mind a mellett Corneille büszke is lehetett volna, látva, hogy egy idegen nemzet s egy később század színművészei milly meleg lélekkel személyesítik az ő hős alakjait, milly nemes kifejezéssel és szavallati pompával adják elő költői sorait, mellyekben a művészeti nyugalom és a szépészeti szigorú convenientia minden más szinpadai előnyt háttérbe szorít.

Hogy a csattanós cselekvényekhez és fényes szini kiállításokhoz szokott jelenkori közönség, illy egyszerű s csupán művészi becsen alapuló darabban izletét találja, ahhoz nem kis műgond kívántatik az előadók részéről. S hogy Cid nálunk igen nagy hatással adatott, annak mindkét alkalommal tanui valánk. Nem mondom, hogy színészeink ereje az illy magasabb szavallati darabokban kívánni valót nem hagy hátra, hogy otthonosságuk ezekben a tökély legfensőbb fokán áll; de ennek lényeges okát abban találom, hogy a divatizlés színészeinket illy darabok gyakori adatásától elszoktatta, s az újabb szinirodalom a romantikus iskolával egészen más a tragikusabb szavallattól eltérő műveket hozott napi rendre; a mai játéksorozat társalgási drámákkal s francia comoediákkal van elhalmozva, s ezek a fensőbb szavallat művelésére igen kevés gyakorlati mezőt nyújtanak. Mind a mellett Cid előadásának e tekintetben is voltak számos fénypontjai, mellyeket, ha a darab előttünk fekünnék, nem nagy gondba kerülne felmutatni. Igy emlékezetből is utaljuk a hallgatót a Don Diego és Gomez közti párbeszédre az első felvonásban, donna Uraque magánbeszédére a második felvonásban; továbbá azon nagyszerű jelenetre a harmadikban, midőn Chimene atyja meggyilkoltatása után gr. Rodrigue-el a spanyol Campeadorral találkozik; ugyanennek párbeszédére az ősz Diego-val, s végre, hogy többet ne említsek: Chimene kifakadására a negyedik felvonásban, midőn a bajvívás után don Sancho eléje járul Rodrigue-ről hirt mondandó; nyilatkozhatik-e a lehűtött boszúvágy után kétszeresen felárgoló szerelem s a hideg kötelezettség iránti megvetés és gyűlölet erőteljesebben, mint azt e helyen tapasztaltuk. A közönség az idézett helyek művészi sikerét nem késett méltányló tetszésével kitüntetni.

A dráma maga a mivelte közönség előtt már mint olvasmány is ismeretes, azért erre nem terjeszkedem ki bővebben, valamint azon szépészeti elmélkedésekre sem, mellyeket a német kritikusok közt kivált Lessing emelt Corneille s általában a francia classicus darabok írói ellen, kiket az aristotelesi szabályok hamis követőinek s pedans rhetorikusoknak nevezett, — ha ez ítéletének nyilat a shakespearei múza hegyezte illy élesre, akkor nem tagadhatjuk, hogy több igazságot mondott mint nem; — a mű történeti alapjára nézve elég lesz annyit emlékezetbe hozni, hogy Corneille jelen művének hőse, a híres Don Ruy Diaz, vivari gróf, e melléknévvel Cid (ur) és Campeador (páratlan bajnok) sz. 1026-ban meghalt 1099. Kitűnő hős a keresztények csatáiban, mellyeket a maur uralom ellen Spanyolországban vívtak. Ximeneveli viszonya, Babiéca harcizménje, s számos regényes harezi kalandjai tömérdek spanyol románczban énekeltek meg, Corneille drámája, mellyet e tárgyról egy barátjának, Chalonnak tanácsára írt, kiindulási pontja a francia tragoedianak. Hegedüs Lajos fordítása, — Cid két előbbi fordítójának művét nem volt alkalmunk megismerni, szinpadai szavallatra elég gonddal van dolgozva. A régibb színművek jeleneteinek átídomítására Laube a bécsi udvari színház művezetője már több példát adott, igaz, hogy ez eljárásáért azok, kik a geniust eredeti alakjában tisztelik, mindannyiszor meg is rótták. Azonban a közönség könnyebb felfogásának nem tétetett-e szolgálat általok? ez a kérdés, mellyre csak az illetők felelhetnének. Correct fordítmány s irodalmi műbecs tekintetben is-

mételjük a merész s plane idegen eszméknek helyetadó átídomidásokat nem helyeselhetjük.

A külső kiállítás az öltözökre nézve igen szép és korszerű volt.

Az általános rendezetre nézve ohajtanók, ha a scénák úgy rendezetnének mint az a francia és angol szinpadokon szokás, midőn classikusaik művei adatnak. Ott a föllépés és távozás mindig oldalról történik, a miért is a háttérben nyitható ajtók ritkán láthatók. A nézőtől jobbra képzeltek az utczáról bejövetel, idegenek látogatók stb. számára, a baloldal a ház belsejét képezi, s így a házakat illeti. E szokások még az ó romai játékszín szabályai nyomán maradtak fenn, s az egyszerű stylhez s a classikus darabok conventionalis formáihoz tartoznak. Ezenkívül az oldalfalak közüli föllépés sokkal több mozgékonyt, élénkséget ad a játéknak, mintha az a háttérből történik. Egyúttal megemlíthető itt azon különös szokás, hogy az angol szinpadokon az első színész rendszeren egy prosceniumi ajtóból szokott fellépni, akár erdőbe, akár házba, vagy utczára jőjön: ezt mindazáltal csak a közönség kedvencei tehetik. S ez fejt meg, miért jött és távozott Ira Aldridge mindég a prosceniumon.

Cid april 20-kán ismételtetett. A distributio ezúttal is mind első alkalommal következő volt: Don Rodrigue (Cid) Szigeti, Chimen: Jókainé, Don Fernando castilia királya: Hegedüs, Donna Uraque: Bulyovszkiné, Don Diego: Fancsy, don Gomez: Tóth, don Sancho: Feleki.

Yella k. a. tánczművésznő, a bécsi karinthkapui opera színház tagja f. hó 22-kén lépett fel először szinpadunkon „a festő álomképe“ czimű balletben. Közönségünk, melly már Cerrito és Grahn Lucille tánczát is élvezte, s tanuja volt azon tömérdek virág és érzelem pazar lelkesedésnek s kifogyhatlan dicsőítő nevek osztogatásának, mikben ezek részesültek, némi közönyösséggel nézett a Terpsychore koszorujában még nem olly fényes névvel ragyogó Yella működése elé. Kedves, arányos fiatal és a kellem igényeire méltán számot tartható külseje azonban midőn a nevezett balletben mint a festő eszményképe megelevenedik, csakhamar kedvezőbb hangulatot tanusított a tánczművészet igen szép fokán álló vendég irányában. Ha pirouettejeit s lejtéseit Vestris vagy Blasistól örökölte is, de attitude-jeire nézve mindenesetre a gráziákhoz járt iskolába. Komoly kettős táncza, mellyet Schellenberg urrei színházunk új szerződött tánczművészeivel és balletmesterével lejtett, igen szép alkalmat nyújtott neki, szabatos, biztos és gyors lábkezülsőségét kitüntetni; a magyar táncz pedig, mellyet szintén Sh. urreal lejtett, irántunki hizelgő rokonszenvéről adott tanúságot, mit a közönség zajos tetszéssel és sokszori tapsokkal és kihívással viszonzott. Az új balletmester úr föllépése gyakorlati tánczra mutat, tanítói előnyeit azonban kiváltképen másutti engagemente-ei igazolják. F. hó 26-kán Yella k. a. Scribe Yelva czimű melodráájában lépett fel másodszer, ezúttal is igen szépszámu közönség előtt. Yelva szerepe miután a személyesítő sem beszédet, sem Choreographiai művészetet nem használhat segédeszközül a különböző helyzetek s lyrai érzelmek kifejezésére, igen nehéz feladat s a szó szoros értelmében a legerőteljesebb mimikát és plastikát igényli, a test és arcznak rendkívül ki kell mivelve lenni annál, ki e szereppel tisztán művészién akar hatni; felette állt az első sikerének a második felvonás, melly után kétszer hivatott. Ez este még a Tarantellát lejté el kitünő bravourral. □

TARKA KÉPEK.

EGY ÖREG SZINÉSZ NAPLÓJÁBÓL.

Az alvó közönség.

Egy igen gazdag, fiatal, alig 24 éves földesúr, kinek kalandos tetteiről, költéseiről, kiadásairól tele volt egy része az országnak, be jő a városba, mivel hozzá is eljutott hira a színészetnek, hogy meglássa mi az, a miről most olly sokat regélnek, mert ő látott nagy és jó színházakat, az lehetlen, a magyar nehézkes nép, az ő ásiái lassuságában képes legyen a művészetre, — de épen az nap, midőn déltájban beérkezett, pénteki nap lévén, a régi színészek nem szoktak volt játszani — tehát mind elbizakodott gazdag úr magához hivatja az igazgatót mondván neki mi az, hogy ma nem játszanak? én éppen azért jöttem, hogy szeretném működésöket meglátni, mert én igen szeretem a Teatert és műértő vagyok. — Sajnálom, mondá az igazgató, hogy ma épen nincs előadásunk, de ha nagyságod olly kegyes lenne és megvárná a holnapot, igen szép, és köztünk jól sikerülő drámát lesz szerencsénk előadni. — Holnapra nem tudom hogyan intézem dolgaimat — én ma akarnék előadást látni. — Mára nem szolgálhatunk. — De ha én jól megfizetnék csak megteszik kedvemért. — Szívesen, felelt az igazgató, csak értesíteni kell a tagokat, hogy készüljenek, méltóztassék ezen betanult és már előadott darabokból választani. Gróf Benyovszky czimü drámára esett választása, tehát meg volt az egyezés köztünk, czédulát nem nyomatunk, csak egyedül neki fogunk játszani estéli 7 óraker a színházban, mint rendesen, és ő fizet 150 forintot bementi díjt — de hogy addig is meg ne unja magát ő nagysága, kikérte, hogy egy tréfás színészt és még többeket küldjek hozzá, magam is eljőjkek ebédre a kávéházba, ő jó borokat hozott magával, vigan legyünk. — Ezt megtudván a színészek, mivel azelőtt kevéssel adatott a darab, nem kellett próba, vagy készület, kinek kedve volt, megjelent ő nagysága előtt, magát bemutatta, tréfáltak, daloltak, billiárdoztak, ettek ittak. — Nagyságos uram, mondám már 5 óra felé, két óra mulva már kezdjük a darabot, bocsássá el a tagokat, mert majd nagyon hevesen fogják játszani Benyovszkit, hogy tán a kávést minden marköreivel kiverik innen, mert puska és kard lesz a számkivetettek kezeiben. — Hát osztán — hadd tüzeskedjenek, nem ereszték én bizony innen egyet se, hadd igyanak, annál jobban fognak tudni játszani, majd együtt megyünk fel a szinterembe mind, annál jobb lesz a multság. Azután nem tartozunk mi oda be eresztetni senkit, ha le találjuk csipni magunkat, ki lát? senki. — Azért is muzsikusok kezdjétek rá, és ott volt egy cigány banda, szépen muzsikált, és egész 7 óráig estig. — Hét óraker megjelentém, nagyságos uram készen van minden, itt az idő, tessék feljönni a szinterembe és hallgatni a drámát. — Jól van uram jól, felele, no muzsikusok előre, és egy szép indulóval felkísértette magát, még egy kettő, kinek foglalkozása engedte, kísérte őt, de idegen embert nem eresztettünk játéknunk nézésére, hanem becsuktuk magunk után a terem ajtait. — A zenészek muzsikáltak egy kevéssé szokás szerint a kezdés előtt, ő nagysága pedig kényelmesen bele vetette magát egy divánba, és mivel hallgatni kellett,

még csak nem is pipázhatott, se nem ihatott, tehát úgy látszott unni kezdé magát igen hamar, mert nagyokat ásított. — A függöny fellebbent, és Benyovszki dráma azzal kezdődék, hogy ketten sakkoznak egy asztalnál igen csendesen, míg végre bejő egy csatlós és jelent. — A nézők sem igen sok részt vettek az előadásban, a színészek is lassúk lettek, mert az igaz, hogy a hallgatók is élénkitik vagy hangolják a színészeket, tehát Morfeus urfi egy kis csint tett észre vetetlenül, talán valami port vagy mákonyt hintett a közönség szemére, mert az mind álmos lett, sőt a szoros értelemben vett nézőség vagy is ő nagysága az ő 150 forintjáért a divánon egészen elaludt. — Én úgy gondolkodtam, abban nem parancsol neki senki, a maga pénzéért úgy gyönyörködik az előadásban, mint neki tetszik, de gustibus non est disputandum. — Tehát végre azt mondtam mindnyájoknak, kik jelen voltak, uraim ne zajogjunk többé, hagyjuk el a sok papolást, zárja be a sugó a könyvet, és magunknak sem fog ártani, pihenjünk kissé ő nagyságával, és ki hová tudott leheveredett, be voltak az ajtók zárva, szépen kialudtuk magunkat. — Igy is jó, gondolám, ha jobban nem lehet.

△ Haydn correspondentiája. Ez a világhírű művész nagy barátságban élt a weimari karmester Kranzzal, ellenben régen haragban volt tulajdon feleségével. Egyszer Kranz talál nála egy csomó fel nem bontott levelet, s kérdi tőle: mi az? A feleségem levelei, viszonz Haydn. Minden hónapban szokott írni, de én soha fel sem töröm, csak úgy válaszolok rá. Hanem ő is épen úgy tesz az én leveleimmel.

BUDAPESTI HIREK.

☉ Ó cs. k. fősége, Hildegardé főherczegasszony születése napjának tiszteletére mult hetfőn a nemzeti színház dal- és zenekara, Budán 11 órakor este, fáklás zenével tisztelkedett, melly alkalommal Tell nyitányán és a Két huszár bevezetésén s Erkelnek egy új esárdásán, kívül két kedvelt népdal énekeltetett el. A tisztelkedést, ó cs. kir. fensége az ablak erkelyéni kegyes jelenlétével méltóztatott szerencsésíteni.

☉ Mult csütörtökön ó cs. k. főségeik, Albert főherczeg és Hildegardé főherczegasszony a nemzeti színházban Rigoletto előadására összegyűlt számos közönséget magas megjelenésükkel méltóztattak megörvendeztetni, s a közönség e fölötti örömét hangos és ismét megújuló éljenviharban tanusítá, melly tisztelet nyilatkozványt ó cs. k. fenségeik kegyes leereszkedéssel méltóztattak elfogadni.

** Az állandó műkiállítás megnyitása május 8-ra halasztott.

** Minthogy a mult télen Pesten a zöldség olyan drága volt, hogy a sárgarépa karikákat aprópénz helyett lehetett használni; most bécsi kertészek vállalkoztak Pestet e szükséglettel ellátni, s e végett a Dunaparton két raktárt béreltek ki.

** Egy papyroleograph (?) nagy hangon hirdeti, hogy nyolcz óra alatt 30 pftért mindenkit megtanít olajfestésre, a ki soha rajzolni nem tudott is. Értsd magyarul: „a kész metszvények hátulját olajfestéssel bekenni.“

** Fánecsy Etelka kisasszony, ki többször volt már szerencsés zeneművészeti tehetségeit a fővárosi közönségnek nyilvános hangversenyekben bemutatni, e héten

a nemzeti színpadon adand hangversenyt, melyre a művészet barátait előre is figyelemztetjük.

*** Tamás bátya gunyhója, jövő szombaton fog a rendezőség javára előadatni.

*** A műegyesület több tagjai élénk vendégséget rendezének hazánkfia, Markó Károly tiszteletére, mely alkalommal a művész hat műremeke és megkoszorúzott arczképe volt a teremben kifüggesztve.

** E napokban köztisztelőben álló hazánkfia, gróf Andrássy Manó úr a Pesti naplóban egy lelkes felszólítást intéz a nemzethez országos színházunk ügyében, melyben meggyőző szavakkal mondja el, „miszerint arra, hogy e nemzeti műveltségünket emelő és tanúsító intézet, a hozzá kötött nagy várakozások, és nemzeti becsületünknek megfelelhessen, hogy azt oly szellemi és külfényi nagyságban állíthassuk elő, mely a világ nagy színpadaival versenyezhesen, nem kevesebb összegre van szüksége, mint egy millió pengő forintra. Eddigi tőkéje tesz 330 ezer forintot, s a nemes gróf hite szerint kell találkozni 670 magyarnak, ki a hiányzó összeget kipótolja, melynek biztosítékául a tőkék maguknál az adományozóknál maradnának, s ők csupán kamatait fizetnék mindaddig, a míg azok az eredetileg kitűzött célra fordíthatnak.“ Átismelve azon hangulatot, mely minden honfi körökben nyilatkozik jelenleg nemzeti színházunk iránt, ismelve másrészt a felszólaló gróf erélyes buzgóságát s magas összeköttetéseit, egy perczig sem kételkedünk rajta, hogy e felhívása reményfeletti sikerrel leend koszoruzva. Azon ajánlatok, miket eddigelé csekély körünkben voltunk szerencsések hallhatni, eddigelé többre mennek 200 ezer pengő forintnál, s azon biztosíték, miszerint az eredeti összeget soha sem kell lefizetni, képessé teszi a legszegényebbet is kevéssel — sokat áldozni.

** E napokban volt szerencsénk azon pompás színnyomatokat láthatni, melyek gróf Andrássy Manó keletindiai utazásához készültek, s a minden műveltségi szakban kitünő szerző által saját kezűleg rajzoltattak, e pompás könyv, mely néhány hét múlva sajtó alól kikerülend, fényes bizonyítéka lesz a szerző irói szellemének, művészi képzettségének s nemes ízlésének; oly pompás művet szolgáltatva a közönség kezébe, a millyenhez hasonló még könyvtárainkban nem volt.

** Pesten a tudományos világ egészen hajban van egymással azon kérdés felett, hogy tánczol-e az asztal, vagy nem? Már most a tudatlan világ cselekszik-e helyesebben, a ki üi esendesen az asztalra tett kézzel és hisz; vagy a tudományos világ, a ki ökölled dögöti az asztalt és veszekszik?

** Lapunk szerkesztői munkatársa Jókai Mór jövő esőtörtökön Erdélybe indul, Hátszegvidéket és a székely földet beutazandó. Igéretét birjuk, miszerint lapjainkról útjában sem fog megfélekedezni, s érdekes leveleket közlend a testvérháza regényes és emlékezetdús tájairól.

** A Szépirodalmi lapokban Kriza János igen érdekes mutatványt közöl a székely népköltészetéről, különösen kedves „A tréfás juhász“, melyet rég rég gyermekkoromban hallottam valaha dajkaszájából, még a nótája is cseng fülemben, s úgy tetszik, mintha a közlő egy verset kifelejtett volna belőle; az egész kis ballada ez: „Aluszol-e te juhász, aluszol-e te juhász? Jaj, dehogy aluszom. — Öt t él-e ma te juhász? Jaj, öt t él-e egy nyár. — Itt ál-e ma te juhász? Jaj, itt állok uram. — Jártak-e itt farkasok? Jaj, nem is angyalok. — Vittek-e el báránykát? Jaj, nem is hoztanak. — Folyott-e el vére? Jaj, nem is a teje. (Ez a strofa hiányzik ott). Futottál-e utána? Jaj, nem is előtte.

* * Bajza munkái leszállított áron (2 ft. 20 kr. p.) kaphatók. Toldy Ferencz erre vonatkozó felhívásában így szól: az én barátomra Bajzára, kinek harminczéves pályáján a nemzeti izlés nemesítése körül tett érdemeiről most nem szólok, a sorsok leg súlyosbika, egy őt mindennemű munkásságban gátló betegség, nehezült, ugyanezért ő nem intézkedhetvén munkái eladásáról, kérve szólitom én fel minden barátait és becsülőit e nemes elmének, tennék a fönnevezett gyűjteményt, melly 1851-ben jelent meg, sajtójokká s gyűjtenének rá vevőket köreikben is.“

△ A Divatcsarnok azt akarja olvashatni a Délibábból, hogy gróf Festetics Leo a nemzeti színházi személyzetet összehivatá, kijelentendő, miszerint az igazgatóságtól nem fog megválni. Illyesmi a Délibábban írva nincs, s nagyon kérjük tisztelt cöllegánkat, hogy rovásunkra alaptalan híreket ne terjeszssen; vigasztalásul azonban a következő sorokban tisztelt lap-társunk egy meg nem történt hangversenyt bírál meg. Kissé több lelkiismeretesség a nyilvánosság ügyeiben. Szinte e tárgyat a Budapesti hirlap is ollyanszinű bevezetéssel közli, mintha kétségbe hozná, hogy az igazgatóság értesítésével me g n y u g t a t á a színháztagok kedélyét; mellynél fogva tudatjuk azon értesítés főpontjait: mellyek abból állottak, miszerint színházunk a legmagasabb helyeken folytonosan legkegyesebb pártolásban rész es ü l s legkegyelmesebb kormányzónk most is épen azon érdekek és pártfogó hajlammal viseltetik nemzeti intézetünk iránt, mellyet eleitől fogva tanusított s annak fenállását, méltó fényét és előrehaladását elősegíteni hódolatgerjesztő buzgóság gal törekszik; mellynek tudása okvetlenül megnyugtató bizalmat gerjeszt minden loyális hazafi szívében, kit színházunk érdekel, s úgy hiszszük, miszerint tisztelt lap-társaink, mielőtt valamit vaktában kétségbe hoznak, nagyon helyesen cselekednének, ha elébb magáról a tárgyról iparkodnának tudomást venni, s akkor nem jönnének azon helyzetbe, hogy az igazgató szavai által gerjesztett magasztos bizalmat és me g n y u g t a t á s t skeptikus fintorlatokkal kísérik.

Vidéki szemle.

B.-Hunyad, 24. april.

T. Szerkesztő úr! Mint unalmas társalgó szokott, szóljunk először is az időről. A jolsvai időjós minden szava teljesült nálunk, mit e hóról monda. Hó, szél, fagy egymást válták fel naponkint. — Vetéseink mindazáltal szépek, s még a gyümöleshőzi reményeink sem bankrottiroztak, mi tán még nem virágoztak fáink. — Mult hónapunk sokkal kellemesebb volt. Annyira, hogy a föld fagya tökéletesen kimenvén — bár minémű földmunkához hozzá lelete kezdeni. Ennek volt következése az, hogy egy B o k o r nevű polgártársunk új pinzét építendő, ásáskor egy cserép edényben 120 db. ezüst pénzt talált. Köztük a legrégebbs 1593- és a legújabb 1804-ből való volt. Egynek, melly egyetlen példány az egész közt, ez volt körirata: egyik oldalán: JOAN. III. D. G. REX POL. M. D. L. R. P. s a nevezett király arczképe; másikon: MON. NOVA ARG* REG POLON. 1677. két lengyel sas és két lovag, s a czimer két oldalán 18.

A talált öszveg az alkerületi biztossághoz tétetett le.

Nem hagyhatjuk továbbá említetlen érdemes alkerületi biztosunk t. Modt Endre

úrnak azon erélyességét, melylyel egy példátlan hanyagság káros következéseit háritá el városunkról. Városunk egyik utcáján t. i. melly a temetőbe vezet, év tizedek óta mindnyájunk szégyenére áll egy olly hid, mellyen gyalog átmenni is életveszélylyel jár. E hid helyett tisztelettel említett biztosunk fáradhatlan munkássága által nemsokára egy olly massiv fahid készülend el, melly nem csak haszna, de városunk csinosítása tekintetéből is figyelmet érdemlend. —

Miután művészi életünk olly hátra áll, hogy sem színészeink, sem műkedvelőink, s még csak kötél-tánczosaink sincsenek: bocsánat, ha csak a prozai életből meritem leveleim tárgyait. Az élet nagy színpadán találhatnánk ugyan cseleszőket és hőszöket; de ezek olly mesterileg játszanak, hogy mi gyengék vagyunk őket megbirálni.

HUNYADY.

New-York, april 30. 1853.

Itt vagyok, s ennek elhívésére mákszemnyivel sem kell több képzelő erő, mint mennyi elég arra, hogy a boldog szerelmes fél napi erős szívdobogás és sohajtozás után az ételt és italt, ezen nyomorúlt prózai dolgokat pillantására sem méltatva úgy érezze magát, mintha tökéletesen jól lakott volna, vagy hogy kedves urambátyám ott a Tiszaháton még most is azt higye, miszerint a magyar dolmány és az öblös tajt-pipa őt szépen megilleti, s a falu házánál olly nyelven beszélnek vele, mellyet ő csakugyan ért. — Itt vagyok, mondom a csodák új hazájában! itt ezen mesés földrészen, hol ha megfordúltál egyszer s égbe nem vittek a tündérek, vagy halak gyomrába nem juttatott egy pimasz oceáni vihar: beszélhetsz bátran csoda dolgokat, akár kidobd útféltre a józan ész telhetetlen farkasok és szemfüles rókák prédájaul, — beszélhetsz és az emberek kíváncsian fognak hallgatni, s elhisznek mindent épen úgy, mint hittek a déd-ösök ősei azon vitéznek, ki Molochban járt s látott aranygyapjas juhót, s mint hittek később a hősnak, ki kereszt alatt harezolt Jeruzsálem falainál, s a szent földön szemivel látta a mennyországot.

A nevek változnak, a tárgy megmarad. Mi egykor Moloch, mi hajdan Jeruzsálem vala: a mesék és visiók termékeny földe, az most — New-York, csak más eszmekörrel, az életnek másnemű szükségével, a kornak más igényeivel. E roppant város tűzpontja most minden csodálatosnak, ide siet minden megragadó ujdonság hire, hogy egy gyors-gözös lobogójával Europa felé elrepüljön; nem fél a tengeri út kényelmetlenségeitől, s még csak arra sem vár, hogy a nagyszerűekben gyönyörködő yankee hidat verjen keresztül az oceánon, s gyalog tehessen egy sétát az afrikai partok valamely pontjára, megtekintendő, vajjon jól be pakolták-e emberei a legujjabban összevadászott egy pár ezer néger rabszolgát. Az ördög nem alszik, még ezt is megérhetjük.

Különben itt New-Yorkban is fehér emberek laknak, és az eszmék tervek, vállalatok nagyszerűsége mellett a szegény elfáradt europai itt is feltalálja a belvárosi erkölcstelenséget és a külvárosi nyomort.

Az új angol teljes mértékben örökölte a régi angolnak azon előnyét, hogy kiválólag gyakorlati népnek tartassék. Némi idő óta sokan kétséget támasztottak e részben, emlegetvén az oceánontúli balgaságokat és könnyenhivóséget. S a yankee mit tön a kétkedők elnémitására? megtánczoltat egy asztalt, és azt mondja: Na nézzetek ide, ez igen egyszerű, kísértésétek meg, s látni fogjátok! — És a felvilágosult europai népnek kicsije, nagyja, szegénye, gazdagja, tudósa s nem tudósa utánoz és lát és meghajlik az átlántúli nagyság előtt. A dolog annyira világos, hogy Humbold a

nyilatkozatra felszólított nagy természetbuvár hamis mosolylyal mondá, hogy: hiszen mit mondhat ő, mikor az egész világ látja és hiszi, s kétkedése által szabad-e kockázatnia természettudományi hitelét, tekintélyét?

Mennyi bajt csinált az átkozott yankee az európaiaknak. A legjobb barátok összevesznek, a testvér meggyüli testvérét, mert az egyik hiszi, látta mint járta el a polkát és a csárdást egy asztal, s a másik kétkedik e tánczoltatásban; a szótlán tudósok vitába bocsátkoznak s elkeseredetten harcolnak, az egyik azt állitván, hogy a többé kétségbe nem vonható tünemény galvanizmusból magyarázandó, a másik, hogy az magnetismus, a harmadik, hogy biz az valóságos dynamikai erő, a negyedik, hogy nem egyéb mechanikai nyomásnál, az ötödik, hogy ez egy új természetereő, melyet felfedezni s meghatározni szükség, s a jó isten tudna ezeknek a tudósoknak szaván eligazodni. Annyi bizonyos — egy porosz lap írja, egy magán levél után, melyet olly ember irt, ki jó barátságban van bizonyos nagy tekintetű orvos unokahugával — annyi bizonyos tehát, hogy a lánczolatképezésnél a betegség — köszvény, szivdobogás szédelgés, én bátor vagyok hozzá tenni: a könnyenhivőség — egyik emberből át megy a másikba, mit Bajorországban egy utazó kereskedő azzal bizonyított be, hogy a lánczolatba lépén, rögtön meghalt, kétségtelenül szomszédja helyett, kinek e pillanatban végórája ütött, de kiből a halál hirtelen átszökött a szegény kereskedőbe. It az átlánti tengeren túl is sok bolondságot elhisznek az emberek. Most már az úgynevezett spiritualisták kopogó lelkekkel társalgása szoritja háttérbe a table-movinget. A spiritualisták sok mindenféle bohóságot engednek magoknak, ép úgy mint a mormonok. — Igy például bizonyos Elder nevű mormon pap Bostonba menvén, itt azzal mulatta magát, hogy prédikált, keresztelt, a nemzeti színházban egy Shakespeare darabban fellépett és megvert egy szerkesztőt, még pedig a mi igen jellemző — egy biblia textus szerint. Egy suhánggal felfegyverkezve várta a tisztelendő úr ellenségét saját háza kapujában, s midőn megcsipte, e szavakkal fogott munkájához: „Testvérem! az úr téged hatalmamba adott, és én neked negyven ütésnél egygyel kevesebbet adok a biblia-mérték szerint.“

Már Londonban is mutatkoznak a kopogó lelkek. Hayden asszony átment Amerikából, s mint közbenjáró fellépett; nála egy jó guine-ért bárki találkozhatik elhunyt barátja vagy rokona lelkével. Egyebek között egy úr Németországban elhunyt barátjára gondolva, kérdezi tőle, hogy volt gazdája t. i. a test, miben halt meg? A lélek kopog a C-nél, azután O-nál, G-nél, N-nél, s itt egyszerre elhallgat, valószínűleg elpirulván, mert valóban rut dolog annyi cognac-ot inni, hogy az ember elveszen tőle.

Különben elismerem, hogy az illy boszorkány historiákban Európa egy vonallal sem áll hátrább Amerikánál. Avagy nem közelebb történt e Pomerániában, hogy összecsődült a falu népe, s egy embert, kit az ördög megszállott vala — agyon dorongolt csupa szájalomból, s ujjongván e megdöngetett ördög fájdalomla fölötti örömben, erősen hitte a szegény emberről, hogy: „ő nem halt meg, és az ur fel fogja őt költeni.“

FELELŐS SZERKESZTŐ

TOLNAI GRÓF FESTETITS LEO.

PEST, 1853.

EMICH GUSZTÁV KÖNYVNYOMDÁJA.

DELIBAB

Megjelentek a KÖNYV-ÉRTÉKESÍTŐ
ben közzétételre

ERŐS ÉRZÉSEK

Írta: JÓZSEF NEMES
KÖNYV-ÉRTÉKESÍTŐ
1874

Józan értelemmel írták:

ERŐS ÉRZÉSEK

Írta: NEMES

A KÖNYV-ÉRTÉKESÍTŐ

Írta: JÓZSEF NEMES
KÖNYV-ÉRTÉKESÍTŐ
1874

ERŐS ÉRZÉSEK

Írta: NEMES
KÖNYV-ÉRTÉKESÍTŐ
1874

Erős értelemmel írták: a közzétételre
Erős értelemmel írták: a közzétételre
Erős értelemmel írták: a közzétételre

Erős értelemmel írták: a közzétételre
Erős értelemmel írták: a közzétételre

Erős értelemmel írták: a közzétételre
Erős értelemmel írták: a közzétételre

Erős értelemmel írták: a közzétételre
Erős értelemmel írták: a közzétételre
Erős értelemmel írták: a közzétételre

Megjelentek s EMICH GUSZTÁV könyvkereskedésében kaphatók

ERDÉLY ARANYKORA

Regény JÓKAI MÓR-tól.

KÉT KÖTET

ára 2 fr. p. p.

Jókai Mór újabb novellái:

HANGOK VIHAR UTÁN

I. II. KÖTET.

Ára 2 fr. p. p.

A KÉTSZARVU EMBER

Regény JÓKAI MÓR-tól.

I. KÖTETBEN

ára 1 fr. p. p.

FÉRJ ÉS NŐ

Regény KEMÉNY ZSIGMOND-tól.

KÉT KÖTETBEN

ára 5 fr. p. p.

Megjelen a „DÉLIBÁB” minden vasárnap két sűrűn nyomott íven, borítókkal, szinpadi- és divat-képekkel s egyéb műmelléletekkel.

Előfizetési feltételek:

helyben félévre házhozordással	6 fr. — kr. pengőben.
„ „ évnegyedre „ „	3 „ — „ „
vidékre postán küldve félévre	7 „ 36 „ „
„ „ „ évnegyedre	3 „ 48 „ „

Előfizethetni Pesten a kiadó- és szerkesztő-hivatalban, granátos- és sarkantyú-utca szegletén, 9. szám; vidéken minden cs. k. postahivatalnál.